

Fonaments educatius de la logopèdia

Codi: 101702

Crèdits: 9

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500893 Logopèdia	FB	1	2

Professor/a de contacte

Nom: Nayme Daniela Salas

Correu electrònic: Nayme.Salas@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Altres indicacions sobre les llengües

Prerequisits

És imprescindible un bon domini del català oral i escrit i del castellà per tal de poder realitzar les activitats que es proposen, així com de les eines d'informàtica bàsiques.

Objectius

Aquesta assignatura proporciona coneixements sobre els processos d'ensenyament i aprenentatge de la llengua oral i la llengua escrita en l'àmbit escolar, en els primers cicles educatius. Un dels camps possibles d'actuació del logopeda són els centres educatius; per tant, es considera imprescindible oferir una primera panoràmica sobre els fonaments teòrics i les metodologies didàctiques d'intervenció dels processos d'adquisició i producció de la llengua oral i la llengua escrita.

Al finalitzar l'assignatura l'alumne serà capaç de:

- Conèixer els fonaments teòrics i els processos d'adquisició i producció de la llengua oral i la llengua escrita en l'àmbit escolar.
- Conèixer la literatura infantil i adquirir criteris per analitzar-la, valorar-la i aprendre a formar lectors.
- Analitzar i valorar els processos d'escriptura i lectura en l'etapa dels primers aprenentatges de la llengua escrita.
- Aplicar les estratègies adequades que donen suport al procés d'adquisició i producció de la llengua oral i escrita.
- Saber analitzar críticament materials escolars relacionats amb l'ensenyament de la llengua (oral i escrita).
- Entendre que un aprenentatge efectiu de la llengua oral i escrita té repercussions en tots els altres aprenentatges del currículum.
- Ser capaç d'integrar els diversos sabers que incideixen en els processos d'adquisició de la llengua oral i escrita: psicolingüística, lingüística, i metodologies didàctiques.
- Comprendre i analitzar els processos d'ensenyament i aprenentatge de la llengua i interpretar les metodologies d'intervenció escolars.
- Comprendre el paper de les diferents llengües implicades en l'educació lingüística.

Competències

- Adequar la pròpia comunicació a auditoris diversos segons l'edat, la patologia, etc.
- Analitzar i sintetitzar informació.
- Buscar, avaluar, organitzar i mantenir sistemes d'informació.
- Comprendre, integrar i relacionar nous coneixements fruit d'un aprenentatge autònom.
- Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.
- Dominar la terminologia que permeti interactuar de manera eficaç amb altres professionals.
- Integrar els fonaments biològics (anatomia i fisiologia), psicològics (processos i desenvolupament evolutiu), lingüístics i pedagògics de la intervenció logopèdica en la comunicació, el llenguatge, la parla, l'audició, la veu i les funcions orals no verbals
- Organitzar i planificar amb l'objectiu d'establir un pla per desenvolupar en un període establert.
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.
- Tenir una actitud d'aprenentatge estratègica i flexible.
- Utilitzar les tecnologies de la comunicació i la informació.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar i sintetitzar.
2. Buscar, avaluar, organitzar i mantenir sistemes d'informació.
3. Comprendre, integrar i relacionar nous coneixements fruit d'un aprenentatge autònom.
4. Descriure i relacionar els fonaments pedagògics de la logopèdia: organització escolar, processos d'ensenyament i aprenentatge de la llengua oral i escrita.
5. Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.
6. Explicar el paper del logopeda a l'escola.
7. Organitzar i planificar amb l'objectiu d'establir un pla per desenvolupar en un període establert.
8. Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.
9. Tenir una actitud d'aprenentatge estratègica i flexible.
10. Utilitzar correctament la terminologia relacionada amb l'ensenyament del llenguatge.
11. Utilitzar estratègies de comunicació adequades a infants de diferents edats.
12. Utilitzar les tecnologies de la comunicació i la informació.

Continguts

Bloc teòric

1. L'ensenyament i l'aprenentatge de la llengua oral

1.1 Introducció: la didàctica de la llengua oral.

1.2 El context escolar com a espai comunicatiu: la llengua oral com a eina que permet comunicar-se i aprendre.

1.3 La interacció comunicativa i verbal: propostes didàctiques i recursos educatius.

2. L'ensenyament i l'aprenentatge de la llengua escrita

2.1 Importància de la llengua escrita des de les perspectives social, psicolingüística i educativa.

2.2 Els processos de lectura i escriptura: models.

2.3 El primer aprenentatge de la lectura i l'escriptura. Els conceptes dels infants sobre la llengua escrita.

2.4 Les habilitats de transcripció i decodificació i la seva importància al desenvolupament inicial de la llengua escrita.

2.6 L'ensenyament de la llengua escrita.

Bloc pràctic

1. La literatura infantil i la seva incidència en el treball amb infants.
2. Ús de les TIC en l'ensenyament de la llengua a l'escola.

Metodologia

El protagonista del procés d'ensenyament-aprenentatge és l'alumnat. Sota aquesta premissa s'ha planificat la metodologia docent i les activitats formatives tal i com es detalla a continuació:

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes en gran grup. Exposicions per part del professorat dels continguts principals del programa a través d'una participació oberta i activa per part dels estudiants, en la mesura del possible	60	2,4	1, 3, 4, 6, 8, 9, 10, 11
Classes en petit grup. Espais de treball en grup reduïts en què s'aprofundeix en la incidència que tenen la literatura infantil i les TIC en el treball amb infants.	18	0,72	3, 4, 7, 9, 10, 11, 12
Tipus: Supervisades			
Participació als debats proposats al Campus Virtual. Tutories en línia. Tutories presencials	19,7	0,79	3, 5, 8, 9, 10
Tipus: Autònomes			
Recerca d'informació bibliogràfica i lectura d'articles. Elaboració de treballs sobre la detecció de dificultats i l'ensenyament de l'ortografia. Elaboració de treballs sobre TIC i sobre literatura infantil.	117	4,68	1, 2, 3, 5, 7, 9, 10, 11, 12

Avaluació

L'assistència a les activitats dirigides és obligatòria per assolir els objectius de l'assignatura. Per ser avaluat caldrà assistir a un mínim del 80% de totes les classes en gran grup de cada bloc i a les sessions pràctiques en petit grup.

L'avaluació de l'assignatura es realitzarà al llarg de tot el curs acadèmic mitjançant les evidències d'aprenentatge que es mostren en la graella que hi ha a continuació. La realització de **totes les evidències** d'aprenentatge és **indispensable** per superar l'assignatura. Cal tenir present que un/a estudiant que hagi lliurat evidències d'aprenentatge amb un pes igual o superior al 40% de la nota constarà com a AVALUABLE, i per tant, se li assignarà una puntuació (i, en no haver lliurat totes les evidències, no podrà superar l'assignatura). En cas contrari, serà qualificat com a NO AVALUABLE.

La nota final de l'assignatura s'obtindrà a partir de la mitjana ponderada de les evidències d'aprenentatge. Per tenir **superada una evidència** d'aprenentatge, cal tenir la **qualificació mínima de 5**. S'han de tenir totes les evidències d'aprenentatge aprovades amb un 5 o superior per aprovar l'assignatura. S'aprovarà l'assignatura amb la qualificació mínima de 5.

Proves de recuperació: Podran optar a realitzar alguna de les proves de recuperació aquell alumnat que no hagi assolit els criteris establerts per superar l'assignatura i que hagi estat prèviament avaluat en un conjunt d'activitats el pes de les quals equivalgui a un mínim de dues terceres parts de la qualificació total de l'assignatura.

Es preveu un procés de **recuperació** per als estudiants que durant el curs no hagin superat l'assignatura; és a dir, que els quedi alguna evidència no assolida, i sempre que tinguin una qualificació d'avaluació contínua major o igual a 3,5 punts. El sistema de reavaluació només permet incrementar la qualificació fins a un màxim de 5 punts per evidència; és a dir, les evidències no superades en una primera instància poden rebre una nota màxima de 5 en la reavaluació. Després la nota es ponderarà per mantenir la relació de pes respecte de les altres evidències. Aquelles persones que tenen una evidència d'aprenentatge no superada i que no es presentin a la reavaluació no podran superar l'assignatura, ja que els quedaria una evidència per aprovar.

Codi Evidència	Denominació	Pes	Format (oral, escrit o ambdós)	Autoria (individual, col·lectiva o ambdues)	Via (presencial, virtual o ambdues)
EV1	Prova escrita: <i>Bloc de llengua escrita 1</i>	20%	Escrit	Individual	presencial
EV2	Prova escrita: <i>Bloc de llengua escrita 2</i>	20%	Escrit	Individual	presencial
EV3	Prova escrita: <i>Bloc de llengua oral</i>	20%	Escrit	Individual	presencial
EV4	Treball de recerca en el desenvolupament de l'ortografia	20%	Escrit	Col·lectiva	ambdues
EV5	Creació d'una unitat didàctica per a la comprensió lectora. <i>Pràctiques d'informàtica.</i>	10%	Escrit	Col·lectiva	ambdues
EV6	Treball d'anàlisi de llibres de literatura infantil. <i>Pràctiques de biblioteca.</i>	10%	Escrit	Col·lectiva	ambdues

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Prova escrita: Bloc de llengua escrita 1	20% de la nota final	2	0,08	1, 3, 9, 10
Prova escrita: Bloc de llengua escrita 2	20% de la nota final	2	0,08	1, 3, 4, 10

Prova escrita: Bloc de llengua oral	20% de la nota final	2	0,08	1, 3, 4, 6, 9, 10, 11
Treball d'anàlisi de llibres de literatura infantil	10% de la nota final	0,4	0,02	1, 2, 3, 5, 7, 8, 9, 10, 11
Treball de recerca en el desenvolupament de l'ortografia	20% de la nota final	3,5	0,14	1, 2, 3, 4, 5, 6, 9, 10, 11, 12
Treball sobre l'ús de les TIC en l'ensenyament de la llengua a l'escola	10% de la nota final	0,4	0,02	1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12

Bibliografia

Bloc llengua oral

- BIGAS, M., CORREIG, M. (2000). *Didáctica de la lengua en la educación infantil*. Madrid: Síntesis.
- BRUNER, J. (1985). *La parla dels infants*. Vic: EUMO.
- GENERALITAT DE CATALUNYA. Departament d'Ensenyament (2003). *L'ús del llenguatge a l'escola. Propostes d'intervenció per a l'alumnat amb dificultats de comunicació i llenguatge*.
- SÁNCHEZ CANO, M. (1999). *Aprenent i ensenyant a parlar*. Lleida: Pagès Editors.
- SÁNCHEZ CANO, M. (coord.) (2009). *La conversa en petits grups a l'aula*. Barcelona: Graó.
- PALOU, J. et al. (2005). *La llengua oral a l'escola: 10 experiències didàctiques*. Barcelona: Graó.
- RUIZ BIKANDI, U. (2000). Enseñar la lengua oral. dins *Didáctica de la segunda lengua en Educación Infantil y Primaria*, U. Ruiz Bikandi (ed.). Madrid: Síntesis.
- RUIZ BIKANDI, U. (2000). La comprensión y la expresión orales, dins *Didáctica de la segunda lengua en Educación Infantil y Primaria*, Uri Ruiz Bikandi (editora). Madrid: Síntesis.
- TOUGH, J. (1979). *Lenguaje, conversación y educación: El uso curricular del habla en la escuela desde los siete años*. Buenos Aires: La Pleyade.
- TOUGH, J. (1987).: *El lenguaje oral en la escuela*. Madrid : Visor /MEC.

Bloc llengua escrita

- ANDREU-BARRACHINA, LI. (Coord.). (2013). *L'adquisició de la lectura i les seves dificultats*. Barcelona:UOC.
- ANDREU-BARRACHINA, LI. (Coord.). (2013). *Les dificultats de l'aprenentatge de l'escriptura i de les matemàtiques*. Barcelona:UOC.
- CAMPS, A. (2003). *Seqüències didàctiques per aprendre a escriure*. Barcelona:Graó.
- CAMPS, A. (2004). *Projectes de llengua entre la teoria i la pràctica, a Seqüències didàctiques per aprendre a escriure*. Barcelona: Graó, Biblioteca d'Articles, 134, p.33-45.
- FERREIRO, E.,& TEBEROSKY, A. (1979). *Los sistemas de escritura en el desarrollo del niño*. México: Siglo XXI.
- FIDALGO, R., & GARCÍA, J. N. (2008). El desarrollo de la competencia escrita a través de una enseñanza metacognitiva de la escritura. *Cultura y Educación*, 20(3), 325-346.

FONS, M. (1999). *Llegir i escriure per viure. Alfabetització inicial i ús real de la llengua escrita a l'aula*. Barcelona:La Galera.

FONS, M. (2006). El primer aprenentatge de la lectura i l'escriptura. *Articles*, 40.

GRAHAM, S. & PERIN, D. (2007). *Writing next: effective strategies to improve writing of adolescents in middle and high schools*. Nova York: Carnegie Corporation.

MACARTHUR, C. A., GRAHAM, S., & FITZGERALD, J. (Eds.). (2006). *Handbook of writing research*. 1st Edition. Nova York:Guilford Press.

MACARTHUR, C. A., GRAHAM, S., & FITZGERALD, J. (Eds.). (2015). *Handbook of writing research*. 2nd Edition. Nova York:Guilford Press.

SNOWLING, M. J., & HULME, C. (Eds.). (2005). *The science of reading: A handbook*. Oxford: Blackwell Publishing.

SOLÉ, I. (2001): *Estrategias de lectura*. Barcelona: Graó/ICE UAB.

TEBEROSKY, A. (2001). *Proposta constructivista per aprendre a llegir i a escriure*. Barcelona: Vicens Vives.

TOLCHINSKY, L. (1993). *Aprendizaje del lenguaje escrito. Procesos evolutivos e implicaciones didácticas*. Barcelona: Anthropos.

Literatura infantil

COLOMER, T.(1995). El lector en la etapa infantil (0-6 años). *Alacena*, 21, pp. 17-24.

COLOMER, T. (1995). Los libros en la etapa infantil (0-6 años). *Alacena*, 23, pp. 9-11.

COLOMER, T.(1998). Narracions que ajuden el lector. *Articles de didàctica de la llengua i la literatura*, 16.

COLOMER, T. (2002). *Siete llaves para valorar las historias infantiles*. Madrid:Fundación Germán Sánchez Ruipérez. (Per a la il·lustració, capítol 4, de les pàgines 104-117).

COLOMER, T. (2005). *Andar entre libros. La lectura literaria en la escuela*. México:Fondo de Cultura Económica.

COLOMER, T., DURAN, T. (2000). La literatura en la etapa de educación infantil. *Didáctica de la lengua en la educación infantil. Síntesis*, 213-249.